

ખેડૂતની યુક્તિ

— મહેશકુમાર કે. પટેલ

તેરવાડા નામનું એક ગામ હતું. આ ગામમાં રામજી નામનો એક ખેડૂત રહેતો હતો. રામજીને ત્રણ દીકરા હતા. રામજી અને રામજીની પત્ની એમના ત્રણેય દીકરાઓ સાથે સુખેથી રહેતા હતા. ખેડૂત પાસે સારી એવી જમીન હતી, એટલે ખેતીમાંથી તેને સારી એવી આવક મળતી હતી. સૌથી મોટા દીકરાનું નામ હતું શંકર, જે ખેડૂતને ત્રણેય દીકરાઓમાં ખૂબ જ વહાલો હતો. નાનો દીકરો જેનું નામ હતું અતુલ જે એની માને ખૂબ જ વહાલો હતો. વચેટ દીકરાનું નામ જયંતી હતું જે દેખાવે સારો નહોતો. એનું નાક ચપટું હતું અને શરીરે એકવડા બાંધાનો હતો. બીજા બે દીકરા દેખાવે સુંદર હતા.

ખેડૂત હવે દિવસે—દિવસે ઘરડો થવા લાગ્યો અને અવારનવાર બીમાર પણ રહેવા લાગ્યો, એટલે તેને પોતાની માતા સમાન જમીનની ચિંતા સતાવવા લાગી. એના મરણ પછી છોકરાઓ ખેતી કરશે કે કેમ એની એને મૂંઝવણ થઈ. જમીન તો ખેડૂતને જીવ જેવી વહાલી હોય, એનો જો ભાગ પડી જાય અને રફેદફે થઈ જાય તો તેનો જીવ કપાઈ જાય, એટલે પોતાના મૃત્યુ બાદ ખેતી કોણ કરશે એને ખેતીનું કામ કોને સોંપવું એની ચિંતામાં એની ઊંઘ ઊડી ગઈ.

રામજીએ (ખેડૂત) ગામના એક ડાહ્યા માણસની સલાહ લીધી, એણે ખેડૂતને એક યુક્તિ બતાવી.

એક દિવસ ખેડૂત ત્રણેય દીકરાઓને પોતાની પાસે બોલાવ્યા અને પોતાના ઘરની આગળ રહેલો ઘાસનો ઢગલો બતાવી ત્રણેય દીકરાઓને કહ્યું, ‘ઘાસની ગંજીમાં સોય ખોવાઈ ગઈ છે તમે મારી સોય શોધી આપો, એ સોય તમારી મા વરસોથી વાપરતી આવી છે.’

પિતાની આજ્ઞા માની સૌથી મોટો દીકરો શંકર ઘાસની ગંજી પાસે ગયો, એને વિચાર આવ્યો કે એક સોય જેવી વસ્તુ શોધવા માટે ઘાસની આખી ગંજી ઊથલાવવાની કોણ મહેનત કહે ! બજારમાં જોઈએ તેટલી સોય મળે છે. એ બાપ પાસે ગયો અને કહે, ‘ઘાસની ગંજીમાંથી સોય જડે તેમ નથી, એવી નકામી મહેનત કરવી એ મૂર્ખામી છે.’

ખેડૂતની પત્નીને પોતાના દીકરા અતુલ પર વિશ્વાસ હતો. એણે દીકરાને કહ્યું, ‘બેટા, તું ઘાસની ગંજીમાંથી સોય શોધી કાઢ, તું તો બહુ હોશિયાર છે.’ પરંતુ નાનો દીકરો આળસુનો પીર હતો. એ ગામમાંથી બે મજૂરોને લઈ આવ્યો અને એમને કામે લગાડ્યા અને પોતે રખડવા ચાલ્યો ગયો.

અતુલના ગયા પછી મજૂરો શેના કામ કરે ? એમણે ઘાસની ગંજીમાંથી સોય શોધવા ગંજી જરા આઘીપાછી કરીને રહેવા દીધી. અતુલ બહાર રખડીને પાછો આવ્યો ત્યારે મજૂરોએ કહ્યું, ‘ગંજીમાં સોય છે જ નહિ, એમ બધું જ જોયું, સોય હોય તો જડે ને ?’

હવે વયલો દીકરો જયંતી ઘાસની ગંજીમાંથી સોય શોધવા મચી પડ્યો. એણે ઘાસનાં તણખલાં જુદા પાડ્યાં, છેક સાંજે એને ઘાસની ગંજીમાંથી સોય જડી. એ ખુશ થઈને પિતાની પાસે ગયો, ‘લ્યો, માની ખોવાયેલી સોય જડી ગઈ !’

ખેડૂત અને ખેડૂતની પત્ની બંને ખુશ થઈ ગયાં.

ખેડૂતે પેલા ડાહ્યા માણસને જે વાત બની હતી તે વાત કરી. એ ડાહ્યા માણસને કહ્યું, ‘તમારો મોટો દીકરો ખેતી પાછળ સમય આપે તેવો નથી, એને એવી મહેનત કરવામાં મૂર્ખાઈ લાગશે. તમારો નાનો છોકરો આળસુ છે, એ જાતે ખેતી નહિ કરે અને બીજા ભાડૂતી માણસો રાખીને એમને ખેતીનું કામ સોંપીને એ ફરતો ફરશે, એટલે એનાથી પણ તમારી જમીન નહિ સચવાય પણ તમારો વચેટ

દીકરો જયંતી મહેનતુ અને પ્રામાણિક છે. એને નાનામાં નાનું કામ કરવાનો કંટાળો નથી આવતો, મહેનત કરવામાં એ પાછે પડે તેવો નથી, તમારી ખેતીની જમીન એના હાથમાં સલામત રહેશે.

ખેડૂત સઘળી વાત સમજી ગયો અને પોતાની તમામ જમીન વચેટ દીકરા જયંતીને સોંપી.

